

**TEKSTEN****AVE DULCE TU FRUMENTUM**

Ave dulce tu frumentum  
 in virgine quod inventum  
 crucis venit ad tormentum  
 nobis in solacium.  
 Ave salus animarum  
 manna clarum  
 caro carens carie  
 consecrata  
 sed velata  
 que stat sub panis specie.

Wees gegroet, u lieve vrucht  
 die in de maag dis gevonden  
 en naar de kwelling van het kruis kwam  
 ons tot troost.  
 Wees gegroet, redding van zielen,  
 heerlijk manna,  
 vlees dat niet bederft  
 gewijd  
 maar bedekt,  
 in de gedaante van brood.  
 [JB]

**JE LOE AMOURS**

Je loe amours et ma dame mercye,  
 Du bel acueil qui par eulx deux me vient,  
 Car par amours j'ay ma dame choisye,  
 Par ma dame mon cuer joieux devient.  
 Dont tout adés, quant pensant me souvient  
 Des grans graces et biens dont elle est  
 playne,  
 Et que je l'ay choisye a souverayne.  
 J'ay teil plaisir, certes, et telle joye,  
 Qu'alers penser ne puis, ou que je soye.

Ik dank de liefde en mijn vrouwe,  
 voor de goede ontvangst die zij mij bereidde.  
 Want uit liefde heb ik mijn vrouwe gekozen,  
 door mijn vrouwe is mijn hart gevuld met  
 vreugde.  
 Daarom staat mij steeds voor ogen,  
 hoe mooi en goed zij is.  
 Ik heb haar als mijn meesteres gekozen.  
 Dit geeft mij zoveel vreugde en geluk  
 dat ik nergens anders aan kan denken, waar ik  
 ook ben.

Et bien la doy amer toute ma vie,  
 Craindre et servir quant un che my l'atient,  
 Parfaite en bien, de bialuté assouvie,  
 Et aprise de quant que honnore contient.  
 Dont souvenir en moy si bien retient  
 Son douls regart, sa maniere mondayne,  
 Haulte en noblesse, en port humble et  
 humaine,  
 Saige en parler, a poin rasisse et coye,  
 Qu'allers penser ne puis, ou que je soye.

Ik moet haar mijn hele leven lang beminnen,  
 haar vrezen en haar dienen, ook al behoort  
 zij een ander toe. Haar goedheid is perfect,  
 haar schoonheid is oneindig en zij weet alles  
 waar het gaat om eer. Dus bewaart mijn geest  
 de herinnering aan haar zoete blik, haar  
 wellevendheid, ze is edelmoedig en nederig  
 tegelijk, wijs in haar woorden, liefvallig en  
 bedaard, zodat ik alleen aan haar kan denken,  
 waar ik ook ben.

**MIR DRINGET ZWINGET**

Mir dringet zwinget fraw dein guet  
 mein gemüet trawt liebsstes ain  
 an ern reich  
 gleich so mues ich loben fraw deinn guet  
 gestalt.  
 Deins herczen schercczen mich ser wundert  
 sundert von dir trawt geselle rain  
 dein höflich schimpf  
 glimpf mit frewden mich behaget  
 manigfalt.

'Je goedheid, vrouwe, benaauwt  
 mij van binnen, liefste,  
 eervolle enige.  
 Evenzo, vrouwe, moet ik je knappe figuur  
 prijzen.  
 Je hartelijke vrolijkheid maakt me heel  
 gelukkig; maar vooral, volmaakte liefste  
 vriendin, vervullen je hoofse vrolijkheid en  
 bescheidenheid mij met verschillende  
 vreugden.

Mein schallen fraw zw diser frist  
ainfaltig ist für war dw pist  
der ich meins herczen gan  
darumb gepewt an vnderschaid  
trawt liebste maid  
in lieb vnd laid pin ich berait  
zediennen dir nit lieber mir  
brächt grosser zier wenn dasstw schier  
gepewtest múntt mir tún vnd lan.

*Dein Senenn wenen ich nitt puessen  
kan volsuessen deiner ger  
mein weiplich zucht  
frucht mag klain erfrewen dich zw kainer  
stund.*

*Meinen willen stillen du wol kúndest  
vnd enpúndest all mein schwär  
dein wort vnd weis  
leis lieblich erkuchken möcht meins herczen  
grunt.*

*Gesellschaft tw soltt abelan  
dein gueter wan nach meimm verstan  
an mir nitt frewden vintt.  
dauon dein leiden wurd enttricht  
wie mir geschicht  
so kan ich nicht mit kainer pflicht  
dir wúnschen hail dauon an mail  
mein leib so gail dir wúrd ze tail  
schweig still dý lieb dý ist plint.*

Dein hanndl wandl mich enczúndet  
vnd dúrch gründet hie vnd tort  
darumb gedengk  
senck mich fraw beleiben stät in deiner  
huld.  
Mein munde kunde dir mues helen  
sunder quelen trawt liebster hort  
ganncz stäte trewe  
neue von dir nitt weicht vmb kainer lay  
hännddl schuld.  
Mitt frewden ich das wider gilt  
deinen ernen mild von mir nit hilt  
gein dir kain vngewin  
dauon dein er dir wurd versert  
mein hercz begert  
dich vnuerkert des gleich mich nertt  
dein stolzer leib trawt sendlich weib  
mein laid vertreib dein eigenn bleib  
ich immer auff dý gnade dein.

Wat ik nu zing, vrouwe,  
is oprecht: jij ben echt degene  
aan wie ik mijn hart geef.  
Gebied mij daarom zonder voorbehoud,  
liefste meisje: in vreugde en verdriet sta ik  
klaar om je te dienen. Niets aangename  
zou voor mij een grotere eer zijn dan dat jij  
spoedig het doen en laten van de mond mag  
bepalen.'

*'Ik geloof dat ik je verlangen niet kan  
bevredeggen. Ik kan je wens niet inwilligen:  
omwille van mijn waardigheid  
kan ik je nooit gelukkig maken.  
Je zou zeker mijn verlangen kunnen  
bevredeggen  
en al mijn verdriet wegnemen.  
Jouw woorden en melodie  
zouden mij in het diepst van mijn hart  
aangenaam tot rust kunnen brengen.*

*Je moet afzien van ons samenzijn.  
Ik denk niet dat je diepe vertrouwen in mij  
de vreugde zal brengen die je kwellingen zal  
wegnemen.  
Hoe het nu met mij is, kan ik je op geen  
enkele manier het vooruitzicht bieden dat  
ik zonder smet graag de uwe zou kunnen  
worden.  
Zeg niets: 'Liefde is blind!'*

'Je daden en gedrag ontsteken iets in mijn en  
vervullen me volledig.  
Denk hier eens over na, vrouwe,  
en houd me voor altijd in uw gunst!

Mijn mond moet deze boodschap stil  
houden, om je niet te kwellen, liefste schat.  
Mijn volledig onwrikbare trouw aan jou zal  
om geen enkele reden eindigen.  
Ik wil mijn dankbaarheid met vreugde  
tonen.  
Je rijke eerbaarheid zal door mij niet  
worden geschaad, wat nadelig zou zijn voor  
je reputatie.  
Mijn hart verlangt voortdurend naar je.  
Evenzo sterkt je heerlijke lichaam mij,  
liefste, begeerlijke vrouw.  
Neem mijn verdriet! Ik zal voor altijd aan je  
onderworpen blijven, naar je genade.'

**SE LA FACE AY PALE**

Se la face ay pale,  
la cause est amer  
c'est la principale,  
et tant m'est amer  
amer, qu'en la mer  
me voudroye voir ;  
or, scet bien de voir  
la belle a qui suis  
que nul bien avoir  
sans elle ne puis.

Se ay pesante malle  
de dueil a porter,  
ceste amour est male  
pour moy de porter;  
car soy deporter  
ne veult devouloir,  
fors qu'a son vouloir  
obeisse, et puis  
qu'elle a tel pooir,  
sans elle ne puis.

C'est la plus reale  
qu'on puist regarder,  
de s'amour leiale  
ne me puis garder,  
fol sui de agarder  
ne faire devoir  
d'amours recevoir  
fors d'elle, je cuis;  
se ne veil douloir,  
sans elle ne puis.

**O INCOMPARABILIS VIRGO**

O incomparabilis virgo Maria  
Dei genitrix gratissima  
templum Spiritus Sancti  
sanctum filii tui habitaculum.

Inclina aures tue pietatis  
indignis supplicationibus  
et esto nobis peccatoribus  
benignissima auxiliatrix.

Dulcis mater misericordie,  
Exaudi nos clamantes ad te  
jugiter, jugiter.

**O WUNNIKLICHER WOLGEZIERTER  
MAI**

O wunniklicher, wolgezierter mai,  
dein süß geschrai  
pringt freuden mangerlai,

Als mijn gezicht bleek ziet,  
dan is liefde daarvan  
de belangrijkste oorzaak,  
want de liefde is zo bitter  
dat ik liever zou verdrinken  
in de zilte zee.  
De schone aan wie mijn hart toebehoort,  
moet ongetwijfeld weten  
dat ik niet gelukkig ben  
zonder haar.

Als ik een zware last  
aan verdriet te dragen heb,  
dan komt dat omdat deze  
liefde mij zo zwaar valt;  
want zij wil niet dat ik mij vermaak  
op andere wijze  
dan door haar te gehoorzamen.  
Zij heeft zoveel macht  
over mij dat ik  
zonder haar niet leven kan.

Zij is het meest verheven wezen  
dat je ooit zult zien,  
ik kan niet anders dan haar  
beminnen met trouwe liefde.  
Dwaas ben ik  
dat ik haar heb uitgekozen,  
en dat ik alleen maar probeer  
om háár liefde te verkrijgen.  
Ook al wil ik geen pijn lijden,  
zonder haar kan ik niet leven.

O onvergelykelijke maagd Maria,  
allerliefste moeder van God,  
tempel van de Heilige Geest,  
heilige woonplaats van uw zoon.

Neig de oren van uw liefde  
naar de onwaardige smeekbeden  
en wees voor ons zondaars  
een allermildste helpster.

Lieve moeder van barmhartigheid,  
verhoor ons als wij tot u roepen,  
altijd, altijd.  
[JB]

O heerlijke, mooiste meimaand,  
je mooie jubelpracht  
brengt veel vreugde,

besunderlich wo zwai  
an anem schönen rai  
sich mütiklich verhendelt hän.

Grün ist der wald, perg, au, gevild und tal.  
die nachtigal  
und aller voglin schal  
man höret ane zal  
erklingen überal.

Seid nu die zeit wendt frölich ungemach,  
so wach, lieb ach!  
zwar mir sol wesen gach  
zu hengen der hinnach,  
der ich lang nie gesach,  
und mich ir ermlin weiss umbfahen.

### TRISTE PLAISIR

Triste plaisir et douleureuse yoie  
Aspre douceur reconfort ennuyeux  
Ris en plourant souvenir oblieux  
M'accompagnent combien que seule soye.

Enbuchies sont affin que ne les voye  
Dedens mon cuer en ombre de mes yeulx.  
*Triste plaisir...*

C'est mon tresor, c'est toute ma monnoye.  
Pouvre Dangier est sur moy envieux,  
Bien seroit il s'il me veroit avoir mieux  
Quant il me het pour ce qu'Amours  
m'envoye.  
*Triste plaisir...*

### PAR DROIT JE PUIS BIEN COMPLAINdre ET GEMIR

Par droit je puis bien complaindre et gemir,  
Qui sui esent de liesse et de joye.  
Un seul confort ou prendre ne scaroye,  
Ne scay comment me puisse maintenir.

Raison me nuist et me veut relenquir,  
Espoir me fault, en quel lieu que je soye:  
Par droit je puis bien complaindre et gemir,  
Qui sui esent de liesse et de joye.

Dechassiés suy, ne me scay ou tenir,  
Par Fortune, qui si fort me gueroye;  
Anemis sont ceus qu'amis je cuidoye,  
Et ce porter me convient et souffrir.

*Par droit je puis bien...*

vooral wanneer er twee  
bij de feestelijke dans  
gelukkig hand in hand gaan!

Bos, heuvel, weide, veld en dal zijn groen.  
De nachtegaal  
en andere vogels,  
hun geluid hoor je  
overal weerklinken.

Nu het seizoen het verdriet levenslustig  
uitwist, ontwaak, o geliefde!  
Ik zal proberen haast te maken  
om haar op te sporen, die ik lang niet meer  
heb gezien zodat haar kleine witte armen  
mij zullen omarmen.

Droef plezier en pijnlijke vreugde,  
schrijnende zachtheid, onaangename  
troost, een lach bij het huilen en een  
vergeetachtige herinnering vergezellen  
mij, al ben ik dan alleen.

Zij zitten verschanst, zodat men ze niet  
ziet, diep in mijn hart, in de schaduw van  
mijn ogen.  
*Droef plezier...*

Dit is mijn schat, mijn lot en mijn opperste  
geluk; dit is waarom Ellende jaloers op mij  
is. Dat is zij, als zij ziet dat ik het beter heb,  
is zij verdrietig om wat de liefde mij  
toebedeelt.  
*Droef plezier...*

Terecht mag ik klagen en lamenteren,  
want ik ben verstoken van vreugde en  
blijdschap, ik zou niet weten waaruit ik  
troost zou kunnen putten en weet niet hoe  
ik verder kan gaan.

Rede zit me dwars en wil me in de steek  
laten, ik ontbeer hoop, en waar ik ook kom,  
terecht mag ik klagen en lamenteren, want  
ik ben verstoken van vreugde en blijdschap.

Word ik weggestuurd, ik weet niet  
waarheen ik moet, door toedoen van  
Fortuna, die mij zo goed gezind was, blijken  
vrienden nu vijanden te zijn, dat lot moet ik  
nu dragen en daarom moet ik lijden.  
*Terecht mag ik klagen...*

**LE SERVITEUR HAULT GUERDONNÉ**

Le serviteur hault guerdonné,  
assouvi et bien fortuné,  
l'eslite des heureux de France,  
me trove par la pourveance  
d'un tout seul mot bien ordonné.

Il me semble au prime estre né  
Car apres deul désordonné  
Suis fait par nouvelle alliance

Le serviteur hault guerdonné,  
assouvi et bien fortuné,  
l'eslite des heureux de France.

Jestoye lomme habandonné  
Et le dolent infortuné  
Lorsque vostre humble veillance  
Vost confermer mon esperance  
Quant ce beau mot me fut donné

*Le serviteur...*

De dienaar van hoge orde,  
verzadigd en welgesteld,  
de elite van de gelukkigen van Frankrijk,  
ik bevind me daar door de voorzienigheid  
Van een enkel helder uitgesproken woord.

Het lijkt me wel een nieuwjaargeschenk  
Want na rouw nonchalant geworden  
Word ik nu in beslag genomen  
door een nieuwe verbintenis

De dienaar van hoge orde,  
verzadigd en welgesteld,  
de elite van de gelukkigen van Frankrijk.

Ik ben ontsteld, de man die is  
achtergelaten. En de jammerende  
pechvogel, terwijl uw welwillendheid  
Mijn hoop wil bevestigen  
Wanneer die mooie naam me is gegeven

*De dienaar...*

**FILES A MARIER**

Filles a marier, ne vous marier ja  
Car se jalousie a, jalousie a,  
Jamais ne vous ne luis,  
Au cuer joie n'ara.

Huwbare meisjes, trouw nog niet,  
want, zo er sprake is van jaloersheid,  
dan zal geen van jullie  
ooit een blij hart hebben.

**LA BELLE SE SIET**

La belle se siet au piet de la tour,  
Qui pleure et sospire et mainne grant  
dolour.  
Son pere lui demande: Fille qu'avez vous?  
Volez vous mari ou volez vous seignour?  
Je ne veul mari, je ne veul seignour  
Je veul le mien ami qui pourist en la tour.  
Et par dieu, belle fille a celui faudrés vous,  
Car il sera pendu au point du jour.  
Et père, s'on le pent, enfouyés moy dessous,  
Si diront les gens: vecy loyaus amours.

Het mooie meisje zit aan de voet van de  
toren, zij huilt en zucht en heeft groot  
verdriet. Haar vader vraagt: 'Dochter, wat  
is er? Wil je een man of wil je een heer?'  
'Ik wil geen man, ik wil geen heer; ik wil  
mijn vriend die verkommert in de toren.'  
'Bij God, mooie dochter, je zult hem moeten  
missen, want morgen bij het kriecken van de  
dag wordt hij gehangen.' 'Wel, vader, als hij  
gehangen wordt, begraaf mij dan eronder,  
dan zullen de mensen zeggen: Dat is pas  
ware liefde.'

Quat li pere oyt ceste dure clamour  
a ce fille rendi son cuer et sa vigour  
et li a dit Ma suer je vai ouvrir ma tour.  
Vous ravrés vostre ami, se en ferés  
seignour.  
Vous ravrés vostre ami, sans y mettre sour,  
S'en ferés vostre espous, par bien et par  
amour,

Toen de vader deze bittere jammerklacht  
hoorde, gaf hij zijn dochter haar hart  
en haar leven terug en sprak: zuster,  
ik zal mijn toren openen. U zult uw  
vriend terugkrijgen en hem tot uw  
heer maken. U krijgt uw vriend terug,  
zonder dat ik hem iets aanreken en als  
u hem tot uw echtgenoot maakt, uit

la moitié de ma terre avrés par la douchour.  
Je veul que soit ensi, sans y mettre destour.  
Quant la belle choisi son ami par amour,  
grant grace a rendu son père sans demour.

### HELAS MON DUEIL, A CE COP SUI JE MORT

Helas mon dueil, a ce cop sui je mort,  
Puisque Refus l'esragié si me mort.  
Certes, c'est fait de ma dolente vye;  
Tout le monde ne me sauveroit mye,  
Puisque m'amour en a esté d'acort.

Il ne fault ja que je voise a la mer  
N'a saint Hubert pour moy faire garir;  
La morsure me donne tant d'amer  
Que de ce mal il me faulra morir.

*Helas mon dueil...*

### HE, COMPAIGNONS, RESVELONS NOUS

He, compaignons, resvelons nous  
Et ne soions plus en soussy:  
Tantost vendra le temps joly,  
Que nous aurons du bien trestous.

Laissons dire ces fauls jalous  
Ce qu'ils veulent, je vuos en pry.  
He, compaignons, resvelons nous  
Et ne soions plus es soussy.

Quant est de moy, je boy a vous,  
Huchon, Ernoul, Humblot, Henry,  
Jehan, Francois, Hughes, Thierry,  
Et Godefrin dira a tous:

*He, compaignons...*

wellevendheid en liefde, krijgt u de helft van mijn grondgebied, als blijk van mijn welwillendheid. Ik wil dat het zo geschiedt, zonder belemmeringen. Omdat het mooie meisje haar vriend nam, uit liefde, heeft haar vader haar zonder uitstel een grote dienst bewezen.

[ML]

Ach, mijn smart, bij deze slag sterf ik, nu Weigering, die woesteling, mij zo treft. Het is nu zeker gedaan met mijn droeve leven; niets ter wereld zou mij kunnen redden nu mijn geliefde dit zo heeft gewenst.

Het is niet zinvol meer om naar de zee te gaan, of naar Sint Hubertus, om genezing te zoeken; de wond geeft mij zoveel zware pijn dat ik aan deze kwaal zal sterven.

*Ach, mijn smart...*

[ML]

Hé, vrienden, laat ons ontwaken!  
En heb geen zorgen meer,  
weldra komt de gelukkige tijd  
dat we het allemaal goed zullen hebben.

Laat die valse en jaloerse types  
maar zeggen wat ze willen, ik smeeek je.  
He, vrienden, laat ons ontwaken!  
En heb geen zorgen meer.

Voor mij geldt dat ik op jullie drink.  
Huchon, Ernouls, Humblot, Henry,  
Jehan, François, Hugues, Thierry  
en Godefrin zullen zeggen:

*Hé vrienden...*